

Mikael Scharin, leg psykolog, Psykiatriskt öppenvårdscentrum, Sahlgrenska Universitetssjukhuset, Göteborg
(mikael.scharin@vgregion.se)

Per Hellström, leg psykolog, enheten för neuropsykologi och neuropsykiatri, Sahlgrenska Universitetssjukhuset, Göteborg

Vuxenpsykiatrin missar barnneuropsykiatriska diagnoser

Registerstudie visar diskrepans mellan förväntat och verkligt antal fall

II I den allmänna debatten stöter man ibland på föreställningen att barnneuropsykiatriska störningar överdiagnostiseras inom både barn- och vuxenpsykiatrin. Vi beslöt oss för att titta närmare på detta genom att undersöka förekomsten av dessa diagnoser bland patienter inom vuxenpsykiatrin vid Sahlgrenska Universitetssjukhuset.

II Material och metod

Med hjälp av verksamhetens IT-avdelning genomfördes en registerundersökning av patienter som vid ny- eller återbesök diagnostiserats under perioden 2002-01-01 till och med 2002-11-28. Bland diagnoserna särstuderades utvecklingsstörning (F70.0-9), autismspektrumstörning (F84.0-89.9), ADHD och besläktade diagnoser (F90.0-99.9), antingen som primär- eller sekundärdiagnos. Dessutom kompletterades sökningen med en fråga om antalet patienter med schizotyp personlighetsstörning (F21.9), eftersom vi förmodade att denna diagnos kunde dölja diagnosen Aspergers syndrom.

Verksamhetsområde Psykiatri Sahlgrenska består av tre sektioner: en psykos- och missbrukssektion, en allmänpsykiatrisk sektion och en narkomanvårdssektion. Vid Sahlgrenska Universitetssjukhuset finns också inriktning på omsorgspsykiatri vid en avdelning och en öppenvårdsmottagning med regionalt upptagningsområde. De patienter vid dessa båda enheter som hade sin bostadsadress inom Psykiatri Sahlgrenskas primära upptagningsområde under den aktuella perioden inkluderades i undersökningen.

Det primära upptagningsområdet utgörs av nio stadsdelar med en befolkning på 213 000 invånare. Av dessa var 176 000 mellan 18 och 90 år gamla under den aktuella perioden [1].

I ett upptagningsområde av denna storlek kan en förekomst av 1 232 fall av autismspektrumstörningar förväntas (0,7 procent) [2]. Förekomsten av ADHD kan utifrån kända prevalenstal [2] och uppföljningsstudier [3] förväntas ligga mellan 1 760 och 4 400 fall (1–2,5 procent) i den vuxna befolkningen. Med en försiktig beräkning av populationen med mental retardation utgör denna 1,5 procent [4], dvs 2 640 individer.

II Resultat

Under perioden hade 6 386 patienter diagnostiserats vid verksamhetsområde Psykiatri Sahlgrenska. Av dessa hade 156 (2,4 procent) personer fått en barnneuropsykiatrisk diagnos. Fördelningen av dessa diagnoser framgår av Tabell I.

Många av de diagnostiserade hade fått kombinationer av

Sammanfattat

En registerundersökning genomfördes för att inom vuxenpsykiatrin identifiera patienter med barnneuropsykiatriska störningar som autism, Aspergers syndrom, atypisk autism, ADHD/DAMP med flera.

Undersökningen omfattade 11 månaders diagnostiskt arbete inom en psykiatrisk verksamhet med ett upptagningsområde på 213 000 invånare i Göteborg.

Bland de 6 386 patienter som diagnostiserades under perioden fick 156 (2,4 procent) en barnneuropsykiatrisk diagnos, vilket innebär att andelen individer med sådana störningar är mindre inom psykiatrin än bland befolkningen i stort.

Orsaken till detta kan vara antingen att dessa patienter sällan kommer i kontakt med vuxenpsykiatrin eller att förekomsten av utvecklingsrelaterade funktionshinder hos dem förbises inom vuxenpsykiatrin.

Se även medicinsk kommentar i detta nummer.

olika diagnoser, t ex ospecificerad utvecklingsstörning, atypisk autism och hyperaktivitetssyndrom, varför antalet barnneuropsykiatriska diagnoser är större än antalet individer med sådana diagnoser.

Fördelningen av diagnostiserade personer med autismspektrumstörning, mental retardation, ADHD eller tics är likartad för de båda sektionerna för allmänpsykiatri och psykos/missbruk. Inom narkomanvårdssektionen återfanns endast en patient med en barnneuropsykiatrisk diagnos under den aktuella perioden, se Tabell II.

II Diskussion

Undersökningen påvisar en oväntat stor skillnad mellan prevalenssiffror för barnneuropsykiatriska störningar i epide-

Tabell I. Fördelning av diagnoser hos 156 patienter vid Psykiatri Sahlgrenska sektioner för allmänpsykiatri, psykos/missbruk, narkomanvård samt inom Psykiatri Sahlgrenska andel i omsorgspsykiatri.

Diagnosgrupp	Antal diagnoser
Mental retardation	69
Autistiska störningar (samtliga)	53
ADHD/DAMP	28
Tourettes syndrom och andra beteendestörningar med debut i barn- och ungdomen	18
Schizotyp personlighetsstörning	17
Totalt	193

miologiska studier och förekomst av barnneuropsykiatriska diagnoser bland vuxna patienter vid Psykiatri Sahlgrenska.

Vi kan föreställa oss tre förklaringar till denna diskrepans.

- För det första kan den bero på en underlåtenhet att journalföra en sent identifierad barnneuropsykiatrisk diagnos om patienten redan fått en annan diagnos.
- För det andra kan det förhålla sig så att den vuxenpsykiatriska vården faktiskt har begränsad kontakt med gruppen patienter med barnneuropsykiatrisk problematik. Endast 2,6 procent av alla personer med mental retardation och endast 4 procent av personer med autismspektrumstörning kommer i kontakt med psykiatrin under ett år. Diskrepansen är än tydligare när det gäller vuxna med ADHD, en grupp som förväntas vara överrepresenterad såväl i den psykiatriska vården som i missbruks- och kriminalvården. Enligt registerundersökningen har endast 0,06–1,6 procent (28 patienter) av denna grupp varit i kontakt med den vuxenpsykiatriska vården under ett år.
- En tredje, och enligt vår uppfattning mer plausibel förklaring, kan vara att man inom vuxenpsykiatrin inte förmår uppfatta de påtagliga utvecklingsrelaterade funktionshinder som många av patienterna har. Många av de barnneuropsykiatriska störningarna kan vara svåra att upptäcka och urskilja från andra psykiatriska tillstånd. Ofta krävs särskilda utredningsmetoder och specifik utbildning.

Skillnaden mellan sektionerna för allmänpsykiatri och psykos/missbruk å ena sidan och narkomanvård å den andra vad gäller förekomst av neuropsykiatriska störningar kan antas bero på att man inom sektionerna för allmänpsykiatri och psykos/missbruk har likartad och större vana vid att ställa barnneuropsykiatriska diagnoser, medan man inom narkomanvården saknar antingen diagnostisk information eller förtröhet med de aktuella diagnoserna.

Utifrån vår inblick i fördelning av patienter vid kliniken och kännedom om tidigare forskningsresultat som beskriver en ökad risk för missbruk bland patienter med barnneuropsykiatrisk diagnos [5] förefaller det mindre rimligt att det skulle röra sig om reella skillnader mellan de olika sektionernas patientgrupper.

Vårt antagande att diagnosen schizotyp personlighetsstörning skulle vara vanligare än och maskera autismsymptom bekräftades inte. Patienter med diagnosen schizotyp personlighetsstörning utgör en liten diagnosgrupp.

Specialiserade utredningsenheter behövs

Vad som framkommit i denna registerundersökning är att det förefaller som om den vuxenpsykiatriska vården inte uppmärksammar barnneuropsykiatriska störningar i den utsträckning som de sannolikt förekommer i patientgrupperna. Undersökningen stöder det upplevda behovet av specialise-

Tabell II. Fördelning av antalet patienter med någon av de eftersökta diagnoserna vid Psykiatri Sahlgrenska sektioner för allmänpsykiatri, psykos/missbruk, narkomanvård samt inom Psykiatri Sahlgrenska andel i omsorgspsykiatrin.

Sektioner/mottagningar	Antal personer
Allmänpsykiatriska sektionen	64
Psykos-/missbrukssektionen	49
Narkomanvårdssektionen	1
Psykiatri Sahlgrenska andel i omsorgspsykiatrin	42
Totalt	156

rade utredningsenheter inom psykiatrin samt utbildning och handledning i området.

*

Potentiella bindningar eller jävsförhållanden: Inga uppgivna.

Referenser

1. Göteborgs stadskansli. Göteborgsbladet 2002. Folkmängden per SDN mfl områden. Available from: URL: www.goteborg.se/statistik
2. Gillberg C, Peeters T. Autism. Stockholm: Cura Bokförlag och Utbildning AB; 2001.
3. ADHD hos barn och vuxna. Kunskapsöversikt. Stockholm: Socialstyrelsen; 2002.
4. Hagnell O, Öjesjö L, Otterbeck L, Rorsman B. Prevalence of mental disorders, personality traits and mental complaints in the Lundby study. A point prevalence study of the 1957 Lundby cohort of 2,612 inhabitants of a geographically defined area who were re-examined in 1972 regardless of domicile. *Scand J Soc Med Suppl* 1994;50:1-77.
5. Rasmussen P, Gillberg C. Natural outcome of ADHD with developmental coordination disorder at age 22 years: a controlled, longitudinal, community-based study. *J Am Acad Child Adolesc Psychiatry* 2000;39(11):1424-31.

= artikeln är referentgranskad

SUMMARY

To identify the group of patients with presumed special needs in adult psychiatry, a list survey was made covering 11 months of diagnostic work in adult psychiatry with a catchment area of 213 000 inhabitants. The survey was made in the urban setting of Gothenburg. During the period of observation, 6 386 patients were diagnosed. Among them 156 (2,4 %) were diagnosed with a neuropsychiatric diagnosis of attention deficit hyperactivity disorder, autism spectrum disorders, disorders associated with Tourette's syndrome or mental retardation. The adult psychiatric hospital care does not recognize child neuropsychiatric disorders in the patient population by the frequency the disorders presumably appear. This is especially clear in the group of patients with a combination of narcotic substance abuse and psychiatric symptoms.

Mikael Scharin, Per Hellström

Correspondence: Mikael Scharin, Psykiatriskt öppenvårdscentrum, Lergögsgatan 12, SE-421 50 Västra Frölunda, Sweden (mikael.scharin@vgregion.se)